

EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ (ESRR)

Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) je eden glavnih finančnih instrumentov kohezijske politike EU. Ustanovljen je bil leta 1975, da bi se z njegovo pomočjo razlike v stopnjah razvitosti evropskih regij zmanjšale, življenjski standard v regijah z najbolj omejenimi možnostmi pa izboljšal. Pri tem se posebna pozornost namenja regijam, ki so zaradi zelo neugodnih naravnih ali demografskih razmer stalno v precej slabšem položaju, kot so najsevernejše regije z zelo nizko gostoto prebivalstva, ter otoškim, čezmejnimi in gorskimi regijam.

PРАВNA PODLAGA

Členi od 174 do 178 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

CILJI

Člen 176 PDEU določa, da je Evropski sklad za regionalni razvoj namenjen pomoči pri odpravljanju največjih razvojnih neravnovesij v regijah Evropske unije. Ta cilj lahko doseže, tako da podpira:

- razvoj in strukturno prilagajanje regij, ki zaostajajo v razvoju, in
- preobrazbo nazadujočih industrijskih regij.

Pravila za ta sklad za obdobje 2021–2027 so določena v:

- uredbi o tem skladu in Kohezijskem skladu in
- uredbi o posebnih določbah za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg).

Sklad ima dva glavna cilja, in sicer:

- naložbe za rast in delovna mesta – za krepitev trga dela in regionalnih gospodarstev ter
- evropsko teritorialno sodelovanje – za krepitev čezmejnega, nadnacionalnega in medregijskega sodelovanja v EU.

Sredstva za prvi cilj se dodelijo regijam iz treh različnih kategorij:

- bolj razvitim regijam, katerih BDP na prebivalca presega 100 % povprečja EU,
- regijam v prehodu, katerih BDP na prebivalca je med 75 % in 100 % povprečja EU, in
- manj razvitim regijam, katerih BDP na prebivalca je nižji od 75 % povprečja EU.

Podrobnosti o dodelitvi in prihodnji porabi sredstev sklada se določijo v sporazumih o partnerstvu. Gre za sporazume med Komisijo in posamezno državo članico o načinu porabe sredstev, zasnovani pa so s pomočjo regionalnih in socialnih partnerjev.

Splošni okvir za uresničevanje in izvajanje sklada je določen v uredbi o skupnih določbah, ki zajema več drugih skladov EU ter opredeljuje specifične cilje in obseg možnih podpornih ukrepov.

TEMATSKA OSREDOTOČENOST

Kohezijska politika ima za obdobje 2021–2027 za Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad plus in Kohezijski sklad pet ciljev politike:

- pametnejšo Evropo – inovativno in pametno gospodarsko preobrazbo (cilj politike št. 1),
- bolj zeleno, nizkoogljično Evropo (cilj politike št. 2),
- bolj povezano Evropo – mobilnost in regionalno povezljivost IKT (cilj politike št. 3),
- bolj socialno Evropo – izvajanje evropskega stebra socialnih pravic (cilj politike št. 4) in
- Evropo, ki je bliže državljanom – trajnostni in celostni razvoj mest, podeželja in obalnih območij prek lokalnih pobud (cilj politike št. 5).

Vse regije in države članice morajo vsaj 30 % sredstev, ki jih prejmejo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, nameniti za cilj politike št. 2, tj. bolj zeleni, nizkoogljični prehod na ogljično nevtralno gospodarstvo in odporno Evropo. Poleg tega morajo vse regije in države članice sredstva iz tega sklada glede na svojo blaginjo osredotočiti na cilj politike št. 1, tj. konkurenčnejšo in pametnejšo Evropo. Finančna sredstva morajo biti porazdeljena na naslednji način:

- manj razvite regije ali države članice morajo vsaj 25 % sredstev nameniti za cilj politike št. 1,
- regije ali države članice v prehodu morajo vsaj 40 % sredstev nameniti za cilj politike št. 1,
- bolj razvite regije ali države članice morajo vsaj 85 % svojih dodeljenih sredstev nameniti za cilja politike št. 1 in 2.

Evropski sklad za regionalni razvoj podpira tudi trajnostni razvoj mest. V obdobju 2021–2027 bo tako vsaj 8 % sredstev sklada na nacionalni ravni namenjenih trajnostnemu razvoju mest in oblikovanju evropske pobude za mesta, kar bo mestnim območjem omogočilo, da preizkušajo inovativne rešitve za urbane izzive.

V zvezi s kohezijsko politiko obstaja seznam dejavnosti, ki se ne smejo financirati iz sklada. Mednje sodijo razgradnja ali gradnja jedrskih elektrarn, letališka infrastruktura (razen v najbolj oddaljenih regijah), nekatere dejavnosti ravnanja z odpadki (npr. odlaganje odpadkov) in podpora tobačni industriji.

PRORAČUN IN FINANČNA PRAVILA

Unija je v programskem obdobju 2021–2027 kohezijski politiki namenila več kot 392 milijard EUR, od tega je bilo 226 milijard EUR dodeljenih Evropskemu skladu za regionalni razvoj. To je vključevalo 9 milijard EUR za evropsko teritorialno sodelovanje, za najbolj oddaljene in redko poseljene regije pa je bilo še posebej dodeljene 1,9 milijarde EUR.

V manj razvitih regijah bo lahko iz sklada sofinanciranih do 85 % stroškov projektov. V regijah v prehodu bo lahko delež sofinanciranja znašal do 60 %, v bolj razvitih regijah pa do 50 %.

VLOGA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Evropski parlament je pri pripravi nove zakonodaje o evropskih strukturnih in investicijskih skladih enakovreden Svetu Evropske unije. Uredba o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu za obdobje 2021–2027 je bila sprejeta po rednem zakonodajnem postopku, v skladu s katerim ima Parlament vso pravico predlagati spremembe. Parlament je v pogajanjih o kohezijski politiki EU za obdobje 2021–2027 dosegel, da se je povečala stopnja sofinanciranja projektov in izboljšala prožnost pri uporabi pravil. Poleg tega je okrepil podporo, ki se v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj nudi mestom in celostnim mestnim politikam.

Za več informacij o tej temi obiščite spletišče [Odbora za regionalni razvoj](#).

Kelly Schwarz
04/2024

